

Aastaaruande struktuur 2017

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.16)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
VÕRU	34226	13	33	0	33

1. Põhilised tegevussuunad

Võrumaa raamatukoguvõrgustiku tegevus oli seaduspärane ja vastavalt võimalustele anti parim haldus-, kultuuri- ja õppeprotsessidesse.

Laste ja noorte kultuuriaastal „Mina ka“ peatus elamustuur Laste Vabariik Võrus, Antslas, Rõuges ja Vastseliinas, kus oma panuse andsid kohalikud raamatukoguhoidjad. Võrumaa Keskraamatukogu (edaspidi KRK) lasteosakonda tõi Võrumaa lasteaedade juubelinäitus „Mängusõbrad“ palju uudistajaid. Ühineti Tallinna Keskraamatukogu projektiga „Kunst raamatukokku“ – korraldati noorte kunstnike isiknäitusi ja uuendati näitusevarustust.

95. tegevusaastat tähistasid Rõuge ja Ruusmäe raamatukogud konverentsiga, Kääpa väljasõiduga Ugalasse.

Haldusreformi läbiviimise käigus toimunud rahvahääletuse tulemusena Võru- ja Põlvamaal moodustatud Setomaa vald jäi Võrumaa koosseisu. Võrumaa rahvaraamatukoguvõrgustik suurenes toredate raamatukogude - Saatse, Värska, Mikitamäe, Orava ning Hanikase võrra, kellele öeldi tere tulemast 22. novembri seminaril. Linda raamatukogus, kus saadi tarkvaraprogramm RIKS aastal 2014, mindi täielikult üle elektroonilisele laenutusele.

Luutsniku raamatukogu väljaehitamine külakeskuses on Haanja valla täiendatud arengukavas 2014-2022.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogudevõrgu struktuur ja nõukogud:

Arvestades bussiliiklusest sõltuvat lugejaskonda on Antsla Linnaraamatukogu avatud teisipäeviti ja reedeti varasemal ajal, kella 9-16. 1. septembril suleti Krabi õpilaskodu ja raamatukogu tegutseb suures ilusas majas üksi. Vastseliina vald andis viieks aastaks halduslepinguga Loosi raamatukogu tegevuse koordineerimise üle Loosi Kandi Selts MTÜle. Loosis, Kuldres ja Lasval muudeti lahtiolekuaegu vastavalt lugejate soovidele.

KRK nõukogu arutas 2016. aasta aruannet ja 2017. aasta eelarvet.

2.2 Eelarve

Jrk.	Raamatukogu	kulud kokku	jooksevkulud kokku	ülalpidamiskulud	tööjõukulu	riigilt	omaval.	Kompl.kulud kokku	riigilt	KOV-It
1	Võrumaa KRK	420,985	420,985	25,038	337,811	25,012	22,424	47,436	25,013	16,294
2	Antsla Linnark.	39,399	39,399	4,737	21,573	3,965	8,118	12,083	3,965	6,22
3	Haabsaare	12,952	12,952	1,405	8,138	0,362	1,98	2,342	0,362	1,086
4	Haanja	13,825	13,825	0,968	9,404	1,151	2,042	3,193	1,151	1,599
5	Kirepi	23,309	23,309	3,6	13,245	1,944	4,207	6,151	1,944	2,668
6	Krabi	16,751	16,751	2,063	10,844	0,572	3,187	3,759	0,572	2,226
7	Kuldre	17,869	17,869	0,694	12,619	1,376	2,561	3,937	1,376	1,995
8	Kuutsi	15,883	15,883	2,168	9,855	0,793	2,635	3,428	0,793	1,812
9	Kääpa	12,488	12,488	1,536	6,982	0,987	2,525	3,512	0,987	2,078
10	Lasva	18,839	18,839	2,577	10,944	1,616	2,967	4,583	1,616	2,011
11	Linda	13,29	13,29	1,136	8,145	0,919	2,228	3,147	0,919	1,507

12	Loosi	13,578	13,578	1,599	9,138	0,367	2,039	2,406	0,367	1,654
14	Luutsniku	9,162	9,162	2,745	3,864	0,329	1,616	1,945	0,329	1,272
15	Meremäe	23,962	23,962	2,239	14,929	1,079	5,116	6,195	1,079	3,939
16	Misso	19,665	19,665	1,244	14,855	1,157	2,409	3,566	1,157	1,734
17	Mõniste	16,822	16,822	1,716	9,854	0,779	2,982	3,761	0,779	1,776
18	Nursi	13,216	13,216	0,311	9,559	0,583	2,671	3,254	0,583	1,601
19	Obinitsa	22,347	22,347	2,012	14,731	0,904	4,615	5,519	0,904	3,783
20	Osula	26,521	26,521	4,235	16,081	1,587	3,586	5,173	1,587	2,606
21	Parksepa	23,096	23,096	2,63	13,422	2,342	4,202	6,544	2,342	2,959
22	Puiga	21,478	21,478	2,31	11,695	2,428	4,224	6,652	2,428	3,015
23	Ruusmäe	15,366	15,366	2,454	8,856	0,546	1,906	2,452	0,546	0,874
24	Rõuge	19,176	19,176	1,724	8,776	1,974	5,82	7,794	1,974	3,347
25	Sõmerpalu	22,86	22,86	2,328	13,511	1,718	4,02	5,738	1,718	2,636
26	Sänna	22,288	22,288	5,034	15,12	0,448	1,306	1,754	0,448	1,073
27	Tsolgo	13,28	13,28	2,071	6,855	0,568	3,016	3,584	0,568	2,433
28	Tsooru	14,237	14,237	0,838	8,321	0,985	3,131	4,116	0,985	2,01
29	Urvaste	10,387	10,387	1,657	6,112	0,603	1,583	2,186	0,603	1,083
30	Vaabina	8,349	8,349	1,382	5,883	0,37	0,401	0,771	0,37	0,283
31	Vana-Vastseliina	21,56	21,56	4,888	12,273	0,694	3,188	3,882	0,694	2,314
32	Varstu	20,517	20,517	2,753	12,203	1,367	4,065	5,432	1,367	3,092
33	Vastseliina	34,602	34,602	3,198	20,451	2,592	7,592	10,184	2,592	5,62
34	Viitina	14,704	14,704	1,3	9,294	1,032	2,633	3,665	1,032	1,993
	kokku 2017	1012,763	1012,763	96,59	695,343	63,149	126,995	190,144	63,15	90,593
	kokku 2016	967,42	967,42	98,457	661,314	62,123	119,152	181,275	61,169	84,645

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.16. €	Seisuga 31.12.17 €	Muutus %
Eelarve kokku	96 742	1 012 763	+4,7 %
sh keskraamatukogu	418 184	420 985	+0,7 %
Personalikulu	661 314	695 343	+5,1 %
sh keskraamatukogu	339 319	337 811	-0,4 %
Komplekteerimiskulu	181 275	190 144	+ 4,9 %
sh KOV-lt	119 152	126 995	+ 6,6 %
sh riigilt	62 123	63 149	+ 1,7 %
sh keskraamatukogu	45 822	47 436	+ 3,5 %
sh KOV-lt	21 098	22 424	+ 6,3 %
sh riigilt	24 784	25 012	+ 0,9 %
Infotehnoloogiakulu	26 374	30 686	+ 16,3 %
sh keskraamatukogu	7 956	10 700	+ 34,5 %

2.3. Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Maria Teiverlauri loeng „Infoajastu ja lugemine“ (Kultuuriministeerium)	17.01-15.03	100	119
Õppereis Kesk-Eesti raamatukogudesse	01.09-05-10	500	573
Sündinud Võrus. Küläs on Eve Leimann (Eesti Kultuurkapital)	01.02-20.04	100	178
Ahto Kaasiku loeng Võrumaa pühapaikadest ja õppereis (Eesti Kultuurkapital)	15.05-15.06	175	331
Milvi Martina Piiri loeng „Toit ja ilukirjandus“ (Eesti Kultuurkapital)	17.04-17.05	100	210
Laste-Raamatu-Suvi 2017 (Eesti Kultuurkapital)	01.06-20.09	150	425
Küläs on Rein Pöder (Eesti Kultuurkapital)	01.10-30.11	150	213
Contra tutvustab Eduards Veidenbaumsi elu ja loomingut (Eesti Kultuurkapital)	12.09-25.10	150	167
Põhjamaade raamatukogunädal (Eesti Kultuurkapital)	01.11-30.11	150	174
Muusika 100 Eestimaale (Eesti Kultuurkapital)	01.10-31.12	400	600
Veebiväljaanne „Võru Maavalitsuse Bernard Kangro kirjanduspreemia laureaadid“ (Eesti Kultuurkapital)	01.06-01.12	180	211
Erasmus+ kontaktseminar “Strategic Partnerships Plus. Innovation in education” Bukarestis (SA Archimedes)	21.11-25.11	393.90	469
Kunst raamatukokku (Tallinna Keskraamatukogu)	04.09-01.10	400	400
IX Keslinna Pargi raamatukogu – kohvikuraamatukogu (MTÜ Järjehoidja, Võru Linnavalitsus, Eesti Kultuurkapital)	18.04-04.08	350	361
Ekskursioon „Alpakad, lilled ja raadio“ (Lasva vallavalitsus)	16.07	300	500
Mina soovitan (Misso vallavalitsus ja MTÜ Misso Maanaiste Selts)	01.09-31.12. 2017	90	100
ERMi külastus (Meremäe vallavalitsus)	26.04.2017	100	200
Lugejaõhtu lastekirjanik Kätlin Vainola ja muusik Allan Vainolaga Loosis (Eesti Kultuurkapital, Vastseliina vald)	18.10.2017	190	230
Kultuuriürituste korraldamine (Meremäe vallavalitsus)	01.01.-31.12. 2017	435	435
Püsiekspositsioon „Vastseliina vanadel fotodel“ (Vastseliina vald)	28.06-31.12.2017	270	378

Ilma toetusteta oleksid jäänud ära huvitavad ja harivad ettevõtmised. „Vastseliina vanadel fotodel“ koosneb fotode digiprintidest KAPA plaatidele ja taaselustab aegade tagust Vastseliinat neile, kes veel mäletavad ning neile, kelle avastamisrõõm ees.

Misso raamatukogu projekti „Mina soovitan“ eesmärgiks oli tuua lapsi raamatute juurde ja õppida soovitama eakaaslastele, näiteks Facebookis oli ühe osaleja soovitus lugeda raamatut „Eesti linnud“.

Erasmus+ kontaktseminari “Strategic Partnerships Plus. Innovation in education” tulemusel leiti uued koostööpartnerid Erasmus+ KA2 projekti koostamiseks.

Tänu suvistes lugemisprogrammides osalemisele saavad võimaluse kohtuda tuntud autoritega ka need maakonna lapsed, kelle koolil ei ole võimalust eriti tihti kaugelt külalisi kutsuda. 6. aastat toimuv suvine lugemismäng andis nüüd juba märgatava panuse laste suvise raamatukogukasutuse elavdamisse. Lugemismängu raamatuid laenati kokku üle tuhande korra.

2.4 . Personali koosseis, juhtimine ja areng

KRKs siirdus üks raamatukoguhoidja vanaduspuhkusele ja tema ametikoht koondati ning tööülesanded jagati ümber. Loosi ja Kuldre raamatukogude kauaaegsed juhatajad siirdusid väljateenitud puhkusele, teenuse osutamist jätkasid uued tublid töötajad.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Täiendkoolitusest osavõtule seavad piirid raha, liikumisvõimalused ja üksinda töötamine raamatukogus. 35 raamatukoguhoidjat osales erinevatel koolitustel kokku 980 tundi.

Tänu kultuuriministeriumi toetusele oli võimalus kuulata Maria Teiverlauri mõtlemapanevat loengut „Infoajastu ja lugemine“, tõstes teadmisi sellest, kui negatiivset mõju avaldab sotsiaalmeedia isiksusele. Selma Michelson Tartu Rahvaülikoolist selgitas loengus “Erivajadustega inimestega suhtlemine“ nende inimeste olemasolu ja vajadusi varem ja tänapäeval. Kõrge tunnustuse sai ERÜ koolitus „Raamatukogu kui kohtumispaik. Meetodeid raamatukogu ja sotsiaaltöö ühisteks ettevõtmisteks. Transgressiivne kirjandus“ Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituudis. Osaleti Tartu Ülikooli suveakadeemias.

Meremäe valla raamatukogude juhatajad võtsid osa Rahvakultuuri Keskuse koolitusest „Kuidas mõtestada ja uurida vaimset pärandit“. Lõputöödeks olid proovisissekanded vaimse kultuuripärandi nimistusse, teemadeks „Jaanipäeva tähistamine Meremäe mäel“ ja „Seto sõir Meremäe moodi“. Tulumaksureformist tulenevalt käidi maksuvaba tulu arvestamise koolitustel. Lasva raamatukogu juhataja läbis Eesti Rahvapärimuse Koolis 32tunnise pärimuskursuse „Eesti traditsiooniline rahvakultuur – esitus ja eeskuju kui võti õpioskustesse“. Linda raamatukogu juhataja õppis Valga Kutseõppekeskuses veebilehe valmistamist, mille tulemusena valmis veebileht www.lindakultuur.ee.

Lisa 1

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused:

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/k estus	Raamatukoguho idjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
01.02.17	<i>Infoajastu ja lugemine, Naeratava Kuu rännu- ja raamatulood</i>	Maria Teiverlaur, Ena Mets	6	30/13	120
15.03.17	<i>Eesti kirjakeele kujunemislugu; Piibli ja vaimuliku kirjanduse levik 18. ja 19. sajandil</i>	Eesti Piibliselts, Mart Rannut, Jaan Bärenson	7	20/9	
5.04.17	<i>2016. aasta aruannete analüüs, tutvumine Eve Leimanni loominguga</i>	Eve Leimann	5	21/13	100
3.05.17	<i>Tutvumine puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus Tsenter tööga</i>	Kaido Mäesalu	2	25/13	
7.06.17	<i>Loeng Võrumaa pühapaikadesse ja õppereis</i>	Ahto Kaasik	8	35/14	175
20.09.17	<i>Õppereis Suure-Jaani, Vändra ja Rannu raamatukogudesse</i>		12	42/14	550
4.10.17	<i>Uudiskirjanduse tutvustus, RIKSi uuendused</i>	Aigi Mäesaar, Merle Koik	4	24/14	
22.11	<i>Uudiskirjandusega tutvumine, loeng Rootsi vanasõnadest ja kõnekäändudest</i>	Aigi Mäesaar, Kristina Mullamaa	6	29/18	150
6.12.17	<i>Aruandlus 2017, uudiskirjanduse tellimine, loeng uuemast inglise kirjandusest</i>	Ene-Reet Soovik	7	31/16	100

„Võrumaa Keskraamatukogu korraldatud õppepäevad on olnud väga huvitavad. Meeldivad loengud erinevatel teemadel, uudiskirjanduse tutvustus, mille alusel on hea tellida uusi raamatuid. Samuti on hea meel kuulda uuendustest ja täiendustest programmis RIKS. Kindlasti on harivad ka õppereisid.“ (Kraabi).

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Meremäe valla 95. juubeliaastal oli raamatukogu juhatajal kauaaegse kodulootöö tulemusena raamatukokku kogutud materjalidele toetudes mitmeid esinemisi valla ajaloo- ja kultuuri teemadel nii kodukandi rahvale kui külalistele.

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Kääpa raamatukogu juhataja õpib Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledžis, kus omandatud teadmised tulevad kasuks raamatukoguteenuse osutamisel: meeskonnatöö, erivajadustega õppija, eneseabi ja toimetulekustrateegiad jne.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Võrumaa teenetemärk

Helle Laanpere – Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonna juhataja

Vastseliina valla aukodanik

Tiiu Pihla – Vana-Vastseliina raamatukogu juhataja

Meremäe valla elutööpreemia

Anni Lahe – Meremäe raamatukogu juhataja

Kultuuriministeeriumi tänukiri

Kaja Kalda - elutöö eest Loosi raamatukogus

Riina Ermel – elutöö eest Kuldre raamatukogus

Inge Pilt – Misso raamatukogu juhataja

Riina Lõhmus – Haanja Raamatukogu juhataja

ETKA Andras tänukiri

Võrumaa Keskraamatukogu – Võrumaa aasta raamatukogu 2017

Puiga raamatukogu – aasta raamatukogu eripreemia elukestva õppe edendamise eest

Parim maaraamatukoguhoidja Võrumaal

Tuuli Eksin – Kirepi raamatukogu juhataja

Meremäe vallavalitsuse tänukiri

Tiina Lillmaa – Obinitsa raamatukogu juhataja

Anni Lahe – Meremäe raamatukogu juhataja

Urvaste Vallavalitsuse tänukiri

Neidi Ruven – Urvaste raamatukogu juhataja

Haanja vallavalitsuse tänukiri

Sirje Moorus – Ruusmäe raamatukogu juhataja

2.5. Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldisloomustus. Raamatukogu ruumid ja asukoht.

Väga suurt rõõmu valmistas Parksepa raamatukoguhoonde fassaadi soojustamine - nüüd ei pea enam raamatukogus külmetama ei juhataja ega lugejad ning kogudel on head säilitamistingimused. Haanja vallavalitsus viis läbi hanke rekonstrueeritava Luutsniku külakeskuse väljaehitamiseks. Nursi Külakeskuses saab remondijärgselt raamatukokku siseneda ilusast soojast koridorist. Urvastes koondati seltsimaja kütja, mistõttu on raamatukogu juhatajal kohustus endise ühe ahju kütmise asemel kütta kolme. Loosis vajab hoone sanitaarremonti ja soojustamist ning üks võimalus kütteprobleem lahendada oleks õhksoojuspumba paigaldamine. Sõmerpalu Teenusekeskuses jäi raamatukogu samadesse ruumidesse kooli sulgemise järel, aga et asutakse samas tiivas spordisaaliga, siis on küte vähemalt olemas, teised ruumid on külmad. Tsoolgos paigaldati videovalve. Rõuge raamatukogu ruumid ootavad renoveerimist ja laiendamist.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Viies raamatukogus on tagatud täielik, seitsmes osaline juurdepääs. Mõnel pool toob raamatukogu juhataja raamatud alumisele korrusele, mõnel pool pole vajadust.

2.6. Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Krabi õpilaskodu sulgemise järel tuleb raamatukogu eelarvest tasuda internetiteenuse eest. Loosis uuriti võimalust liita raamatukogu ELASA lairibavõrguga ja kasutama hakata EENETi võrguteenust. Kuldres on internet küllaltki aeglane ja puudub Wifi. KRKs vahetati välja WiFi ruuterid, millega tagati kiire Wifi ühendus kõigis ruumides. Osteti uus maakonna raamatukogude andmebaasi majutav server. Täiskasvanute lugemissaali osteti uus koopiamasin, millega saab teha uue teenusena A3 formaadis värvilisi koopiaid ja väljatrükke.

3. Kogud

Väljaandeid komplekteeriti KRKle ja 32 külaraamatukogule. Uute väljaannete valikul on väga suureks abiks näidised, mida telliti Rahva Raamat AS-lt. Kord nädalas saadavad Rahva Raamat AS ja Apollo Grupp uudiskirjanduse pakkumised, raamatukogud esitavad oma tellimissoovid KRK komplekteerimisosakonnale, kus need kokku kogutakse ja edastatakse tarnijale. Uue raamatu hind on mõlemal tarnijal üsna sarnane. Mõned kirjastused, näiteks Varrak ja Tea pakuvad otse nendelt tellides soodsamat hinda, kui hulgimüüjad - sel juhul telliti otse kirjastuselt.

E-kataloogi kirjete täiendamine ja parandamine toimub jooksvalt. Komplekteerimisosakond kasutab küll uute väljaannete lisamisel ESTER kirjeid, kuid kõik kirjed tuleb ikkagi üle kontrollida ja vajadusel kohendada.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimisel lähtutakse rahvaraamatukogude komplekteerimise põhimõtetest, kultuuriministri määrusega sätestatud tingimustest, omavalitsusega sõlmitud lepingutest ja lugejate nõudlusest.

Oluline on eesti kirjandus, sealhulgas laste- ja noortekirjandus. Teatmekirjanduse tellimisel võrreldakse uusi olemasolevaga ja püütakse vähendada sisulist dubleerimist. Külaraamatukogud

tellivad reeglina ühe eksemplari, KRK kaks, vahel kolm eksemplari. Erandiks on kodulugu ja laste koolikirjandus.

Lauamängude mängimine on jälle populaarseks muutunud ja 2017. aastal osteti juurde 30 lauamängu. Aasta lõpuks oli maakonna raamatukogudes juba 270 mängu, millest 132 KRK lasteosakonnas.

Annetusi saadi 1746, sellest raamatuid 1631 eksemplari, ajakirju 84 aastakäiku ja auviseid 31 eksemplari. Annetuste osakaal moodustas 2017. aastal 11,29% kõigist saabunud väljaannetest. Uusi raamatuid annetati vähe ja vanemad on kogudes juba olemas, seega annetusi jääb vähemaks.

Juba aastaid annetab Võro Instituut kõikidele maakonna raamatukogudele „Võro-Seto tähtkalendri“. Võrumaa Kaitseliit kinkis juubeliraamatu „Kaitseliidu Võrumaa malev 100“ KRKle, Antsla, Rõuge ja Vastseliina raamatukogudele.

2017. aastal kasutas keskmiselt 43% Võrumaa elanikest raamatukogu teenuseid. Kogude ringlus tervikuna oli maakonnas keskmiselt 0,6%, Võrus 1,44%. Enim laenati ilukirjandust, populaarseimad liigid on ajalugu, meditsiin, ühiskonnateadused. Nagu tabelist näha, on eesti autorid populaarsed. Hästi loetakse „Minu...“ sarja raamatuid ja teoseid, mille põhjal on valminud film või seriaal.

Pealkiri	Autor	Laenutusi
„Rästiku pihtimus-Marje Metsur“	Rei, Ave-Marleen	91
„Irdabielu“	Tohvri, Erik	89
„Kus ma olen ja kuidas sina võid palju kaugemale jõuda“	Raud, Mihkel	75

Keskraamatukogu TOP 3

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Väljaannete ostusumma oli 188 390 eurot, millest 63 150 eurot saadi riigilt ja 89 520 eurot kohalikest omavalitsustelt. Maaraamatukogud ostsid 12 946 eksemplari raamatuid, 4% rohkem kui 2016. aastal. KRK ostud jäid võrreldes 2016. aastaga samaks - 3478 eksemplari.

Võõrkeelset kirjandust komplekteerib ainult KRK, vajadusel saavad maakonna raamatukogud kasutada RVL teenust. Peamiselt osteti ilukirjandust, vähemal määral elulugusid ja lähiajaloo käsitlusi. Teistest võõrkeelsetest osteti peamiselt inglisekeelsest õpilastele sobivat. 2017. aastal saadi juurde 177 võõrkeelsest trükist, millest 136 venekeelset.

E-raamatut huvi puudumisel ei komplekteeritud.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat tellisid maakonna raamatukogud ise. KRK komplekteerimisosakonna kaudu osteti 19 eksemplari ajakirja Raamatukogu, jälgides, et vähemalt ühes valla raamatukogus oleks ajakiri kättesaadav. 2017. aastal osteti raamatukogudesse 845 perioodika aastakäiku, sh 670 aastakäiku ajakirju ja 175 aastakäiku ajalehti. Perioodika tellimiseks kulus maakonnas 35 183 eurot, 811 eurot rohkem kui möödunud aastal. Annetusena saadi 162 perioodika aastakäiku, sellest 84 ajakirja 78 ajalehe aastakäiku. Annetusena saadi väljaandeid Kaitse Kodu, Hea kodanik, Puutepunktid, Pluss+, Eurokratt ja kohalike valdade ajalehti. Enne tellimisperioodi tehti analüüsi ja küsitlusi perioodika kasutamise ja huvi kohta.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

2017. aastal osteti maakonda 106 auvist, annetusena saadi 27. Kuna enamusel maaraamatukogudel puudub kohapeal filmivaatamise võimalus ja laenutamiseks vajaminevate litsentside haldamine on

liiga aeganõudev ja segane, siis peamiselt ostis auviseid KRK. Koju laenutati filme meelsasti, eriti koolikirjanduse põhjal tehtuid.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Inventuure tehti Kuldres, Kääpal, Osulas, Tsoorus, Kirepil ja Varstus. Inventuuri mugavamaks läbiviimiseks on Deltmar OÜlt võimalik rentida pihuarvutit, kuid see eeldab head Wifi olemasolu. Kirepi raamatukogu laenas inventuuri ajaks KRKlt sülearvutit.

2017. aastal jätkus põhjalik kogude korrastamine. Kustutati aegunud, liigseid, määrdund ja ringluseta väljaandeid. Enne kustutamist kontrolliti väljaannete kasutamist ja füüsilist seisukorda. Loetava, kuid kehvast olukorras raamatu puhul kasutati võimalusel väljavahetamist. Kustutati 19 819 teavikut, millest KRKs 2123 teavikut. Suurim kustutusakt koostati Linda raamatukogus, kus enne väljaannete andmebaasi sisestamist väga põhjalikult kogusid kontrolliti ja kustutati liigsed eksemplarid. Kasutuseta kogud on muutumas probleemiks, kuid kustutamine ei ole lihtne. Eriti puudutab see nõukogudeaegset kirjandust, mis ilmusid ülisuurtes tiraažides ja on siia maani heas korras. Aeg-ajalt ilmuvad artiklid raamatutest prügikastis ei julgusta raamatukoguhoidjat kogusid puhastama vaid teeb ettevaatlikuks, et mitte raamatuvaenlase silti külge saada. Perioodikat kustutati 671 aastakäiku, millest KRKs 71 aastakäiku. Tsolgo raamatukogu liitus raamatuvahetuse portaaliga ja täiendas kogusid 20 raamatu võrra, millest osad uued, osad maha kantud. Asemele anti maha kantud või annetatud raamatuid.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

KRKs koliti küllastajate vähesuse tõttu vanema ja väliseesti raamatu tuba teiselt korrusel tagasi kolmandale, enne kolimist vaadati kogu üle, eemaldati üleliigne ja lagunenu kirjandus. Raamatud paigutati lugemissaali kõrval olevasse tuppa, neid saab kasutada kohapeal ja võtta koju. Vabanenu ruum leiab kasutust muuseumitoana, ürituste- ja koolitusruumina ja kannab kõlavat nime – Mõttetuba ning avati 23. mail üritusega „Siuru 100“.

2016. aasta alguses alustatud liigieraldajate väljavahetamine lõpetati novembris 2017. Vahetuse käigus kontrolliti ja muudeti väljaannete paigutust riulil, samuti liigieraldajate tekste, kuna kogude koostis muutub pidevalt. Kokku vahetati III korrusel välja 1150 liigieraldajat.

Puiga raamatukogu lugejatel sai võimalikuks bussipiletite jms väljaprintimine ja dokumentide skanneerimine.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Raamatukoguhoidjate abi vajati enamasti väljaprintide tegemisel, ID kaardi kasutamisel ja sertifikaatide uuendamisel, otsingutel andmebaasidest ja riigiportaalidest. Raamatukogudes pakutav kvaliteetne internetiühendus ja Wifi levik on suurendanud kaugtöötajate külastusi. Tsolgos levib Wifi võrk 50 meetri raadiuses ümber maja, seega saab Internetti kasutada raamatukogu lahtiolekuaegadest sõltumata. KRKs kasutati AIPi 2074 korda, rohkem kui 2016. aastal. Võrumaa Teataja tasuta digilehte loeti 927. korral.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.

Väga suurt rõõmu teeb lugejate ja laenutuste arvu tõus võrreldes 2016. aastaga, eriti hea meel on näitajate arvu kasvu üle lasteteeninduse osas. Kohallaenutuste arv tõusis peaaegu 2000 võrra. Külastusi elaniku kohta oli 5,9 korda aastas ja keskmine laenatud väljaannete arv oli 2,3.

Rõuges vähenes raamatukogu kasutamine töötaja ligi kaks kuud kestnud haiguse tõttu, Krabil õpilaskodu sulgemise järel 1. septembrist, endistest töötajatest on vähesed jäänud lugejateks.

Vastukaaluks väike tõus Varstus uute õpetajate ja kultuurikeskuse eakate hobiringi uute liikmete võrra. Lasval tõusis raamatukogu populaarsus tänu sobivamale lahtiolekuajale ja ürituste korraldamisele, Lindsas samuti üritusest osavõtjate ja sinnakanti kolinud elanike näol. Tagastustähtaja pikendamise võimalus on maapiirkonna lugeja jaoks väga tähtis, sest tihti ei sõltu liikumine inimesest endast. Säna Kultuurimõisas avatud lastehoid tõi juurde nooremaid lugejaid ja Viitinas suurenes lugejate arv lasteaialaste näol. Tublisid eakaid lugejaid on tulnud tagasi kaelõikuse järel, mis kinnitab meditsiini arengut.

KRKs suurenes avuste ja heliraamatute laenutuste arv. Perioodika laenutuste arv vähenes maakonnas tervikuna. KRKs olid kõige aktiivsem „lugemiskuu“ jaanuar ja kõige tagasihoidlikum juuni. Kõige vähem oli külastusi juulis, puhkuste ajal. Nädalapäevadest on kõige suurema külastuste arvuga esmaspäev.

Tabel 5

Raamatu-kogu	Lugejad 2016	Lugejad 2017	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	13 573	13 845	+ 2,0 %
Sh keskk	6 014	6 050	+ 0,6 %

Raamatu-Kogu	Külastused 2016	Külastused 2017	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2016	Virtuaal-külast. 2017	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	201 987	207 464	+ 2,7 %	32531	33159	+ 1,9 %
Sh keskk	93 897	97 513	+ 3,8 %	30972	32268	+ 4,2 %

Raamatu-Kogu	Laenut-d 2016	Laenut-d 2017	Muutus (+/-)	Päringud* 2016	Päringud* 2017	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	407 974	412 302	+ 1,1 %	14 517	16 701	+ 11,5 %
Sh keskk	172 507	179 102	+ 3,8 %	12 428	13 884	+ 11,7 %

***Infopäringud**

Infopäringuid registreeriti igapäevaselt, 2016. aastaga võrreldes üle 2000 rohkem. Varem oli päringute lahendamisel suur abi andmebaasist ISE, kuid nüüd täiendatakse seda valikuliselt. KRKs koostati 36 kirjanduse loetelu, mis soovi korral edastati lugejatele e-posti teel.

Mahukamad teemapäringud: Eesti Tuletõrje ajalugu, Reggio Emilia pedagoogika; Sotsiaaltöö (ohutegurid, stressiga toimetulek, hooldaja isiksuse omadused). Päringud esitati seoses kohalike omavalitsuste juubelitega ja järjest enam tõuseb huvi omaaegsete majandite – sovhooside ja kolhooside vastu.

4.3 RVL teenindus

RVL osatähtsuse suurenemine näitab raamatukoguvõrgustiku head ja paindlikku komplekteerimispoliitikat. Peaaegu päevagi ei möödu äraütlusi registreerimata Parksepas. Missos

kasutas RVLi enim Luhamaa laenutuspunkt. Meremäe valla sotsiaaltöötaja on RVLi „usaldusisik“ sealsete raamatukogude vahel. Tänu RVL-ile on olnud võimalus osa võtta mitmest laste lugemisvõistlusest ja teistest üritustest. Kirepi raamatukogu toob lisaks lugejate soovidele ka raamatuid näituste sisukamaks muutmisel, näiteks „Kuhu lähevad kassid...“ ja näitus ebatavalistest ellujäämisjuhtudest looduse meelevaldas „Üksnes raskused õpetavad elu hindama“. KRK lugejate soovil telliti teistest raamatukogudest 512 väljaannet.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Uusi väljaandeid (ilmumisaasta 2016-2017), mille UDK indeksis on laste- ja noortekirjanduse määraja -93 lisandus maakonna rahvaraamatukogudesse 12 nimetuse (13 eksemplari) võrra rohkem, kui eelneval aastal.

	Aasta	2016	2017
Kõik juurdetulnud väljaanded, mille UDK indeksis on laste- ja noortekirjanduse määraja -93	Nimetused	1398	1125
	Eksemplarid	4336	4076
Neist uued väljaanded (aruandeaastal ja sellele eelneval aastal ilmunud)	Nimetused	512	534
	Nimetuste osakaal kogu juurdetulekus	10%	12%
	Eksemplarid	3257	3270
	Eksemplaride osakaal kogu juurdetulekus	22%	20%

49% nimetustest osteti kogu maakonna raamatukogudesse kokku 1-3 eksemplari (st ainult keskraamatukokku ja lisaks ehk 1-2 raamatukokku),

31% nimetustest osteti maakonda 4-10 eksemplari,

17% nimetustest osteti maakonda 11-20 eksemplari,

ainult 3% nimetustest osteti enamikku maakonna raamatukogudest (kokku 21-33 eksemplari).

Enim osteti M. Keräneni „Fantomratturit“, Z. Suggi „Tüdruk online“ ja E. Ilvese „Linnu lugusid“.

Järelkomplekteerimisega (osalt ka arvelevõtmisega) lisandus 586 nimetust, 806 eksemplari raamatuid. Neis suurimas eksemplaarsuses võeti annetusena arvele beebiraamatut „Pisike puu“, osteti kooli lugemisvara lisaeksemplare ja sooduspakkumiste noorteraamatuid, mida loevad ka täiskasvanud.

Märgiti, et ilmus palju häid uusi laste- ja noorteraamatuid, probleemiks oli see, et napi eelarve tõttu sai neid osta väga valikuliselt. Lasteraamatute väga soodsaid pakkumisi on raamatupoodides harva.

Ostuvahel tehes arvestati koolide ja lasteaedade vajadusi, autorite ja sarjade populaarsust, komplekteerijate soovitusi, raamatu välist atraktiivsust, mõnel juhul ka lasteraamatuauhindu (Sõmerpalu), noorte lugejate soovitusi (Kuldre), üleriigilisi üritusi (nt Vana-Vastseliina ostis Põhjamaade raamatukogunädala raamatuid). Leiti, et uute raamatute populaarsust on raske ennustada. Parem osta raamat lugejanõudluse tekkides tagantjärgi kui kulutada raha raamatule, mis jääb kasutuseta seisma. Mitu raamatukogu märkis väikelaste häältraamatute populaarsust, paraku nõuavad need hiljem lisakulutusi patareide vahetamiseks.

Üksikud raamatukogud olid komplekteerimisvõimalustega rahul ja märkisid, et on saanud osta kõik vajalikuks peetud lasteraamatud (nt Kirepi).

Uute raamatute väike valik ja kooli lugemisvara väike eksemplaarsus oli paljude raamatukogude hinnangul laenutuste arvu pärssivaks probleemiks (Varstu, Vana-Vastseliina jt).

Kogust kustutatud raamatute parim osa leidis taaskasutust teistes maakonna raamatukogudes, lähikonna lasteaias või raamatukogukülastajate kodudes.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2016	Lug-d 2017	Muutus (+/-)	Külast-d 2016	Külast-d 2017	Muutus (+/-)	Laenut 2016	Laenut 2017	Muutus (+/-)
Linna/ma ak. rmtk	4022	4176	+145	58711	60946	+2235	75910	77899	+1989
Sh keskk	2008	2099	+91	28990	30623	+1633	46763	49252	+2489

Laste hõlvet maakonnas ei olnud seekord võimalik arvutada. Võru Maavalitsuse likvideerimise tõttu ei olnud jäänud ühtki institutsiooni, kellele esitada päring 0-16-aastaste laste arvu kohta Võru maakonnas aruandeaasta algul. Võrumaa Arenguagentuuril ei olnud rahvastikuregistrisse päringute esitamise õigust.

Kasutajaks registreeritud laste arv oli maakonnas tervikuna kasvanud 145 võrra, so 3,6%. Tugeva panuse sellesse kasvu andsid Võru linna lasteaialapsed. Põhjuseks oli lasteaedades töötanud välisteenduspunktide töö edasiarendus. 2017. aasta sügisel hakkas raamatukogu käima LA Päkapiikk ja LA Punamütsike 4-5-aastaste rühmades ja koolieelikute rühmi kutsuti regulaarsetele laenamiskäikudele raamatukokku. Kokku käis 2017. aasta lõpuks regulaarselt raamatukogus laenamas 4 lasteaiarühma (eelmisel aastal 1 rühm), lisaks töötasid jätkuvalt välisteenduspunktid kolme lasteaia 9 rühmas.

Märgatavalt lisandus 0-16 aastasi kasutajaid veel Osula raamatukogus (sügisel hakkasid Osula Põhikoolis õppima suletud Sõmerpalu kooli lapsed), Viitinas (Rõuge lasteaia lapsed hakkasid käima regulaarsetel külaskäikudel Viitina raamatukogus), Laste arv kasvas ka Puigal, Kuutsis ja veel kümnekonnas raamatukogus.

Kõige suurem laste arvu langus oli Krabil, kus suleti kool.

Laste raamatukogukülastused maakonnas tervikuna kasvasid 3,8%. Suurim laste külastuste arvu tõus oli Võrumaa Keskraamatukogus (pea kõigis vanuserühmades, aga enim koolieelikutel). Oluliselt rohkem oli külastusi Lasva ja Kuldre raamatukogus (mõlemas põhjuseks ilmselt lastele sobivamad lahtiolekuajad ja sihikindel tegelemine lastega), Viitina raamatukogus (eelpoolnimetatud lasteaiarühmade külaskäigud), Puigal (koolimajas asuv raamatukogu, mida külastas ka lasteaiarühm), Parksepa. Lisaks oli kasv veel 7 raamatukogus.

Paraku oli enam kui pooltes raamatukogudes laste külastuste arv hoopiski vähenenud, kõige märgatavamalt Krabil (kool suleti) ja Missos (kool muutus 6-klassiliseks ja suleti õpilaskodu). Haanjas ei toonud lasteaiaõpetaja rühma enam raamatukokku, Rõuge raamatukogu oli töötaja haiguse tõttu pikalt suletud.

Laste kojulaenutused Võru maakonnas kasvasid 2,6%. Suurima panuse laenutuste arvu tõusu andsid taas Võrumaa Keskraamatukogu lapsed. Märgatav tõus oli eriti Lasva, aga ka Kuldre, Linda ja Antsla raamatukogudes,

Laenutuste analüüsi põhjal on märgata noorema lugejaskonna osakaalu suurenemist. Maakonna aktiivsemate lugejate TOP10-s kuulus esikolmik 6-8-aastastele lugejatele, ka 9-aastased ei jäänud neist laenutuste arvu poolest palju maha. Ülejäänud kohad lugejate TOP10-s kuulusid 51-67-aastastele.

Nooremate laste laenamisaktiivsuse jätkuva tõusu põhjusena võib oletada 2 tegurit:

1) üha enam tuli koolieelikute ja nooremate koolilaste riitulile kergestiloetavat atraktiivset lugemisvara - lihtne raamatuke sai ruttu loetud, positiivne kogemus innustas uut otsima;

2) lisandus raamatukogusid, kes mõistsid, et on vaja rohkem panustada töösse väikelastega.

Kui raamatukoguhoidja vaevus lapsevanemat veenma lapsele oma lugejakontot vormistama, oli kasu mõlemapoolne – laps sai innustust ja laenas rohkem, raamatukogu kasutusstatistika paranes (Antsla, Kuldre, Linda). Koostöö lähikonna lasteaedadega tõi raamatukokku ka neid koolieelikuid, kes vanematega sinna poleks sattunud (Võru, Lasva, Viitina, Kuldre, Meremäe jt)

Õpilaste laenutuste arv kasvas ligi pooltes maakonna raamatukogudes, eriti Võrus, Lasval ja Kuldres. Varstus pöördus laenutuste arv tõusule seetõttu, et pikapäevarühma lapsi lubati taas iga päev raamatukokku.

Teistes raamatukogudes laenasid õpilased mullusest vähem, eriti Sõmerpalus, Krabil ja Missos (põhjuseks koolide ja õpilaskodu sulgemine) ja Obinitsas.

Õpilaste raamatukogukasutuse ja eriti laenamisaktiivsuse vähenemise põhjustena märgiti taas laste hõivatust huviringidega ja nutiseadmetega, aktiivsete noortekeskuste tegevust raamatukogu lähinaabruses (Sõmerpalu, Kääpa, Mõniste), muudatusi koolibusside graafikus (Kääpa), tublide noorte lugejate lahkumist piirkonnast seoses kolimisega või edasiõppimisega (Kirepi, Misso, Obinitsa, Mõniste).

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Koolieelikud raamatukogus

Paljudes Võru maakonna omavalitsustes on traditsioon anda kõigile Eesti uutele ilmakodanikele kingitav raamat „Pisike puu“ üle pidulikult vastuvõtul (Võru linn, Vastseliina vald, Rõuge vald, Haanja vald, Urvaste vald). Kinkijaks olid raamatukoguhoidjad. Võru linna laste raamatute vahel olid raamatukogu poolt kujundatud järgehoidjad kutsega raamatukokku ja infoga, mida on Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonnal väikelastele pakkuda, Urvaste valla lapsed said kingiks ka Vaabina raamatukoguhoidja poolt maalitud nimelise taldriku.

Võrumaa Keskraamatukogus oli 2017. aasta lasteteeninduses edukas. Koolieelikute raamatukogukasutus on juba aastaid tõusuteel olnud. Selle eest tuleb tänada eelkõige raamatukogu välis teeninduspunktide tööd, mis on loonud hea kontakti lasteaiaõpetajatega ja andnud ideid mitmekülgseks koostööks raamatukogu ja lasteaedade vahel. Raamatukogus toimuvad lasteaedade näitused-üritused, rühmadega tullakse külastama raamatukoguüritusi. Nii on paljud Võru koolieelikud juba palju aastaid varakult raamatukokku jõudnud ja seda kasutama õppinud.

2017. aastal liikusid 2 lasteaia välis teeninduspunktid noorematesse rühmadesse, koolieelikute rühmi kutsuti edaspidi laenutuskäikudele raamatukokku. Tulemused kajastusid positiivselt statistikas.

Pikaaegne tihe koostöö lasteaedadega tõi koolieelikuid raamatukokku mitmel pool mujalgi. Raamatukogu kasutustatistika põhjal oli koostöö edukam Meremäel, Lasval, Viitinas, Kuldres, Varstus, Parksepas. Tehti ühiseid tööplaanid, toimusid teematunnid raamatukogus või lasteaias. Rõuge lasteaia rühmad hakkasid käima regulaarsetel külaskäikudel Viitina raamatukogus.

Kooliealiste laste raamatukogukasutus Võrumaa Keskraamatukogus oli plussis, alles 15-aastaste ja vanemate külastustes-laenutustes oli ka vähenenud arve. Kooliealisi töid 2017. aastal kõige tõhusamalt raamatukokku suvine lugemisprogramm Laste-Raamatu-Suvi 2017 ja õpetajate antud soovitusliku lugemisvara nimekirjad. Aasta lõpul tulid sagedamini raamatukokku teematundidesse ja raamatuid laenama Võru Kesklinna Kooli õpilased, kes olid kooli remondi ajaks raamatukogu naabruses kolinud ega saanud kooliraamatukogu kasutada. Paljud lapsed tulid ka pärast tunde raamatukokku aega veetma, õppima, kostüümidega ja käpiknukkudega varustatud teatrinurgas rollimänge mängima ja filme vaatama.

Ka teistes maakonna raamatukogudes otsiti nippe laste toomiseks raamatukokku.

- Muudeti raamatukogu lahtiolekuaegu nii, et vähemalt kord nädalas oleks lastel võimalus pärast koolitunde või lasteaiapäeva raamatukogu külastada (Lasva, Kuldre, Tsooru).
- Panustati lapsesõbraliku keskkonna loomisesse raamatukogus. Paljudes raamatukogudes on lastenurgad juba varustatud lastemööbli, joonistusvahenditega, lauamängudega. Lauamänge laenati RVL-ga ka Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonnast. Viitinas osteti lastenurka vaip ja kott-tolid. Linda raamatukogu sai annetuseks lastemööblit, väikese tahvli ja suurema hulga kasutatud pehmeid mänguasju, mida lapsed saavad ka koju laenata. Varstu raamatukogu kutsus raamatukogupäevade ajal käsitööhuvilisi üles tegema lapitehnikas pörandapatju lastenurga tarbeks.
- Mitmes raamatukogus töid lapsi raamatukokku meisterdamisingid (Misso, Vana-Vastseliina, Puiga, Vaabina). Käeline tegevus oli enamasti seotud ettelugemisega. Raamatukogus pandi näitusele laste joonistusi ja noorte kunstnike loomingut (Misso, Kuutsi, Tsooru, Haanja jt).
- Külade aastalõpupidudel tunnustati lapsi, kes olid aasta jooksul tublimad raamatukogukasutajad (Urvaste, Tsolgo jt). Õnnitleti lapsi lasteaia lõpuüritustel ja kutsuti jätkuvalt raamatukogu kasutama (Varstu). Tunnustati tublimaid lapsi raamatukogu juubelipeol (Ruusmäe). Väikesed preemiad innustasid ka igapäevaürituste julgemaid osalejaid (Kuldre)
- Korraldati mitme põlvkonna ühisüritusi (nt pensionäride klubi ettelugemised vanavanematele ja lapselastele Tsoorus jt).
- Viitina raamatukoguhoidja, kes on juba aastaid tutvustanud oma kodukanti mõisaproua Barbara Juliane von Krüdeneri rollis ja jõuluraamatuid päkapiku rollis, lõi 2017. aastal uue tegelaskuju – raamatukogunõid Rosaalie ja esines sellega mitmel teemaüritusel. Lisaks osales ta noorte filmiprojektis „Living legends – hingestatud lood“ kohalike legendide vestjana.
- Kuldre raamatukoguhoidja, kes asus tööle 2017. aasta suvel, lõi kohe kontaktid noortekeskusega ja rahvamajaga ning osales juba laste suvelõpupeol raamatututvustusega. Koolivaheaja tegevusi raamatukogus tutvustati kooliraadios ja infostendil.

Kõigi innovatiivsete lahenduste kõrval ei tohi unustada klassikalist individuaalset tööd lugejatega – oskust leida iga lapse huvidele ja võimetele sobiv raamat ning seda talle ahvatlevalt esitleda. Väikelastega tegeldes alustatakse lapsevanemast, räägitakse talle lugemise rollist lapse arengus, õpetatakse lasteraamatute väärtusi märkama. Vestlust lugejatega märkisid igapäevatöö olulise osana paljud raamatukogud (Kuldre, Antsla, Haanja, Misso jt). Mõni raamatukoguhoidja tunnistas ka, et napib aega lasteraamatute lugemiseks, mistõttu on keerulisem neid soovitada.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused. LISA 4

Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonnas oli üritusi 134 ja neil osalejaid 3792. Seda oli veidi rohkem, kui eelmisel aruandeaastal.

Koolieelikuid töid raamatukokku mudilaste jutulaupäevad, näitusetunnid Võrumaa lasteaedade juubelinäituse „Mängusõbrad“ juures, laste näitetruppide etendused raamatukogus, Võru Loovuskooli näituse avamispeod, teematunnid lasteaiariühmadele. Lasteaedades levitas sõnumit raamatu ja lugemise tähtsusest lugemiskoer Jeta koos oma tiimikaaslase Kristiga.

Esimese ja teise kooliastme lapsed osalesid maakondlikel etlusvõistlustel, üleriigilise kirjandusmängu maakonnavoorus, suvises lugemismängus Laste-Raamatu-Suvi 2017, meisterdasid osavnäpu töötubades ja osalesid koolivaheaegadel ja nädalavahetustel korraldatud üritustel (ettelugemise maraton, robootika töötuba, trikitarkuste päev jmt). Õpetajad töid klasse teematundidesse, eriti populaarsed olid kirjanike elu ja loomingut tutvustavad PowerPoint pildikavad (sel aastal Astrid Lindgren ja Voldemar Raidaru) ja raamatututvustused (suvine

lugemisvara jm teemad). Raamatututvustused on klassikaline formaat, mis kõige tõhusamalt laenusaktiivsust mõjutab.

Kolmanda kooliastme õpilased osalesid Tooliteatris jt vanema vanusegrupi etlusvõistlustel, tõid oma loomingut raamatukokku näitustele ja osalesid näituseavamistel, kuulasid noorteraamatute tutvustusi.

2017. aasta tõi Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonda mõned uued huvitavad kohtumised.

Eesti Maksu- ja Tolliameti Võru teenindusbüroo soovis tutvustada oma tööd õpilastele lasteosakonna ruumides. Lastele räägiti maksudest ja sellest, mis tööd teevad tolliametnikud piiril, tollitöötaja rääkis oma kogemustest, tutvustas varustust ja demonstreeris teenistuskoe oskusi. Lisaks tutvustasime lastele rahandusest rääkivaid lasteraamatuid.

MTÜ „Veeda vaheaeg Võrumaal“ projektis osalevad vene noored Narva Keeltelütseumist käivad juba aastaid Võru Kesklinna Koolis ja Osula Põhikoolis eesti keele laagrites. Nad on sageli ka lasteosakonnas aega veetnud. 2017. a oktoobris soovis president Kersti Kaljulaid Võru-visiidil ka Narva noortega kohtuda. Kohtumine leidis aset lasteosakonna ruumides.

Teistes maakonna raamatukogudes leidsid suemad lastele suunatud ettevõtmised aset peamiselt koostöös teiste asutustega. Maakonnas tervikuna oli üritustel osalenud lapsi 800 võrra rohkem, kui eelmisel aastal. Laste- ja noorte kultuuriaastale pühendatud ettevõtmisi märgiti ära kõigis raamatukogudes.

Üleriigilisel Laste Vabariigi elamustuuril korraldasid töötube ja jutuüritusi Antsla raamatukogu (maaliti kive), Vastseliina raamatukogu (meisterdati järjehoidjaid) ja Rõuge valla raamatukogud (korraldati jututuba), samuti Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakond (tehti suuri seebimulle ja punuti sõbrapaela).

Väiksemate piirkondade lapsed osalesid raamatukoguhoidjate juhendamisel üleriigilistes raamatuüritustes (Eesti Lastekirjanduse Keskuse kirjandusmäng, 4. klasside ettelugemise võistlus, Põhjamaade raamatukogunädal, raamatukogupäevad).

Juhendati lapsi, kes osalesid maakondlikel kirjandusüritustel (maakonna raamatukogude suvine lugemisprogramm „Laste-Raamatu-Suvi 2017, Tooliteatri etlusvõistlus 6.-9. klasside õpilastele jt) Osaleti lähikonna külaseltside, koolide ja lasteaedade poolt korraldatud suuremates projektides oma panusega („Väikeste professorite päev“ Antslas, Haanja Kooli emakeelepäeva projekt „Loodus Eesti kirjanduses“, tervete hammaste nädal ja piparkoogipäev Varstus, esmaabi koolituspäev Tsołgos jt).

Korraldati üritusi ja üritustesarju koostöös lähikonna koolide ja lasteaedadega (igakuised lugemistunnid lasteaias Meremäel, Varstu 3.-6. klasside kirjandusmäng, mis kestab kevadeni, mitmed ettevõtmised Osulas, Kuldres ja Urvastes).

Korraldati intrigeeriva teemaga lasteüritusi raamatukogus (Kääpal „Sõprade ideepiknik“, kus osaleja tutvustas teistele üht huvitavat raamatut või mängu ja „Köögililjad meie toidulaual“, kus valmistati ja degusteeriti köögiviljatoite, Linda raamatukogus „Muinasjutumaailm“, mille kostümeeritud osalejad kaunistasid piparkooke ja joonistasid printsesse, Kirepi raamatukogu suvine lugemismäng „Kirepi Karikakrasuvi“ jt)

Maakonna lastega kohtus Laste-Raamatu-Suve lugemismängu külaline Leelo Tungal. Meremäel oli külas Marko Kaldur koos koer Tähekiirega. Osulas laenutas raamatukogupäevade ajal lastele raamatuid ja luges luuletusi Contra. Rõuge Põhikooli 8.-9. klassidega kohtusid kirjanike tuuri külalised Kaupo Meiel, Andrei Hvostov, Kai-Mai Olbri ja Birk Rohelend. Loosi raamatukogus olid külas Kätlin Vainola ja Allan Vainola.

Paljude lasteürituste külaline oli Võrumaa jutuvestja Helju Kalme.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

KRKs oli juulis ja augustis ratastoolikunstniku Tiia Järvpõllu näitus „Minu jälg sinu südames“ , mille avamine oli väga meeleolukas. Kohtumine andis kõigile reipust ja energiat, mis küll kõrvaltvaatajale tundub uskumatu. Puiga raamatukogu saviringi liikmed annetasid kaks kasti savikujusid Võru Naisteklubi Ühingule, kes omakorda müüsid neid laatadel ja saadud tuluga toetati erivajadustega lapsi.

Tänu renoveeritud välistrepile on Parksepal liikumisraskustega ja kehvema tervisega lugejaid juurde tulnud. Meremäe Hooldekodu töötajad viisid oma hoolealustele lugemisvara raamatukogust ja avahooldustöötaja tõi korra kuus eakaid raamatukokku. Kääpal tegeldakse pühendunult sotsiaalkeskuse raamatusõpradega, viies neile kahel korral nädalas lugemisvara. Missos toob vend erivajadustega lugejat raamatukokku, et ta saaks ise valida, mis soovib, Obinitsas kasutab hoolsalt raamatukogu erivajadustega laps. Vana-Vastseliina raamatukogu juhataja viib raamatuid Vastseliina Hooldekodusse.

KRK teenusteks olid kojulaenus, paljundus, väljaprint ja päringutele vastamine. Koduteenuse osutamisel on kordade arv võrreldes 2016. aastaga kasvanud 60 %, mille põhjuseks on lugejate suurem huvi lühema laenusajaga ajakirjanduse vastu, mis eeldab tihedamat koduteenindust.

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus			
Haabsaare	6	1	1
Kirepi	123	1	8
Krabi	33	1	1
Kuutsi	7	2	11
Lasva	103	1	3
Luutsniku	204	3	13
Mõniste	4	1	1
Parksepa	152	1	14
Ruusmäe	14	1	6
Rõuge	83	1	5
Sõmerpalu	12	1	2
Tsolgo	189	1	5
Urvaste	23	1	2
Vaabina	7	1	5
Vana- Vastseliina	71	1	7
Varstu	17	1	2
Vastseliina	135	1	5
Viitina	163	1	10
Võrumaa KRK	212	4	11

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kääpa Sotsiaalkeskus	9	90

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

4.6.1 kohalikul

Tsolgos toimus kogukondliku ettevõtluse ümarlaud ja köögiviljakampaania „Terve Võroke“. Antslas ja Rõuges oli külas Ilmar Särg, kes esitles oma teost „Varjus“, kus on juttu ka Hauka laadast. Krabil korraldati vaatamata lugejate arvu vähenemisele käsitöö näitusmüük. Missos koostati valla 25. aastapäevaks fotonäitus ja rahvusvaheliste raamatukogupäevade „Astu raamidest välja“ ajal arutleti Eestis ja maailmas väljaantavate raamatute teemadel. Varstu raamatukogu kutsus käsitööhuvilisi üles lapitehnikas põrandapatju valmistama.

Kääpal tutvustati Eesti tervisespordiürituste kalendrit, traditsiooniliselt tähistati kõigi valla raamatukogudega südametervisepäeva ja esmakordselt kogemusnõustamist „Raamatukoguhoidja lõõgastub“. Obinita raamatukogu lugejad käisid ERMis ja tundsid koos rõõmu omakandi luuletajate Ilmar Vananurme ja Kauksi Ülle uutest luulekogudest.

Vaabinas on huvilised saanud aastakümnete jooksul tegeleda erinevate käeliste tegevustega, sh portselani maalimisega, aga selleks on ka juhendajal tarvis õppida, näiteks portselanipäevadel Pärnus. Üks väljund on juba aastaid väikestele ilmakodanikele lapse sünniajale iseloomulik pildiga taldrik koos sünniaja, koha ja nimega. Hea emale-isale südamele panna, et nii neile kui väiksele ilmakodanikule jääks raamat ja raamatukogu üheks osaks nende elus. Aasta algas palju elevust tekitanud näitusega „Aabits läbi aegade“, kus kõige vanem trükis oli aastast 1936. Läbi aegade publikurohkem oli viulikontsert, kus esinesid selle kandi Antsla Muusikakoolis õppivad lapsed. Urvastes loeti Põhjamaade raamatukogunädalal ette katkendeid Ulla-Lena Lundbergi teosest „Jää“. Seal ja Vaabinas meenutati hea sõnaga Jaan Ellenit ning tema lugusid kohaliku rahva elu keerdkäikude kohta..

Meremäel koostati valla 95. juubeliks ülevaatenäitused „Meremäe vald oma esimesel kümnendil 1922-1932“, „Rahulikud kolmekümmendad, riigipööre ja sõjasündmused meie vallas“, „Väikekolhoosidest suurmajanditeni“ ja „Taasiseseisvunud Meremäe vald“. Viidi läbi kaks teemahommikut „Põnevaid peatükke Meremäe valla ajaloo“ ja „Meremäe vallas registreeritud kirjastus „Seto Kiri“ esitles seto keelde tõlgitud A. Saint-Exupery „Väike printsi“ seelses vallamajas ja Värskas raamatukogutöötajate seminaril. Meremäe juurtega Katrin Johanson esines meeliülendavate kohtumistega Meremäel, Lasval ja Võrus.

Kuldres alustas uus juhataja eakate kokkusaamistega ja anti start „Kella viie tee“ õhtutele. Kirepil täiendati koos lugejatega kodulooliste materjalide kogu, mida kasutavad koolilapsed uurimistöodes, aga ka sinnakanti kolinud pered. ERMi külastusest inspireerituna moodustati eakate lugejate õpiring „Kirjanduse kodu“, mille kokkusaamistel vaadati muu hulgas ühiselt ülekannet Eesti Looduskaitse Seltsi konverentsist. Meeleolukad olid lemmikloomapäev ja kohtumine Marko Kalduriga (loomulikult koos Valge Tähekiirega).

Vana- Vastseliina Raamatukogu ja Selts korraldasid õppereisid ERMi ja Läti Vabaõhumuuseumi. Kapera koduloopäevadel tutvustati kultuuripärandit näitustega, raamatukogus sai imetleda osavate lugejate kaltsuvaipu ja tikkimistöid. Sännas tutvustas oma ainulaadset raamatut „Unes ja ilmsi“ Võrumaa juurtega Tõnis Tootsen. Haanjas oli väljas näitus vitspunutistest ning paberi- ja papitöödest.

Osula koolis laenatakse raamatukogust võru murde õppeprotsessis murdekeelseid raamatuid ja räägitakse „võru kiilt“. Sealtkandist pärit EMÜ tudeng koostas referaadi „Osula küla arengu kirjeldus“, mida saab raamatukogus lugeda. Mitmes raamatukogus saavad korra kuus kokku pensionärid, Viitinas lauldakse, raamatukogu juhataja teeb laululehed ja saadab akordionil. Mõnistes jätkus koostöö hobifotograaf Külliki Sarapuuga, kelle loodusfotod tekitasid vaatajates häid emotsioone.

KRK jätkas koostööd Noortekeskusega üritusega „Raamatujaht“, mille sisuks oli raamatute leidmine aja peale, kasutades otsinguks nutiseadet. Enne tutvustati 16-le osalejale raamatute paigutussüsteemi, kohaviitasid ja RIKSWEBi. Õpilased olid väga kiired „jahimehed“.

Koostööd jätkati Vana-Võrumaa muuseumiga ühe maali näituste ja ürituste korraldamisel. Koostöö jätkus koolide ja lasteaedadega, kirjastustega, Võru Instituudiga jne. Helle Laanpere osales ERÜ lasteteeninduse toimkonna juhatuses töös.

Laste ja noorte kultuuriaasta olulisemad üritused seoti kirjanik Oskar Lutsu 130. sünniaastapäeva ja 105 aasta möödumisega „Kevade“ ilmumisest - 7. jaanuaril kuulutati välja hääletus „Kes on sinu lemmiktegelane „Kevades“?“ Valimises osales 221 inimest, kellest 65 olid nooremad kui 26 aastat. Omaette hääletusvoor toimus Kirepi raamatukogus. III Raamatukoguööl kuulutas lemmiktegelase pidulikult välja Võru linnapea Anti Allas. Hääletuse võitis 103 häälega ülekaalukalt Joosep Toots. Tootsile järgnesid 25 häälega Kristjan Lible ning Arno ja Teele, kes said kumbki 18 häält. Üritusel kõlas kandlemuusika Milja Udrase, Heli Laaniste ja Kaja Murde esituses, uudistada sai „Tootsi maakera“ ja tutvuda väljapanekuga „Kevade“ erinevatest väljaannetest. Näitusel „Vanad Teerajad“ eksponeeriti kirjaniku teostele lisaks tema esemeid Oskar Lutsu majamuuseumi kogust.

Õpilaste VII omaloominguvõistlusele, mille teemaks olid koolilood ja -luuletused, laekus 46 heatasemelist tööd nelja kooli õpilastelt. Raamatukoguööl tunnustati parimaid ja nad lugesid oma tööd ette – publikul oli võimalus saada ülevaade võistlustööde tasemest. Rõõmu teeb, et õpetajad on huvitatud koostööst raamatukoguga ning ärgitavad õpilasi kirjutama

Jaan Vahtra mälestuspäeval läks osavõtjatele südamesse vaegnägi Mari Liis Tähe lugemine Braille kirjas „Noorusmaast“. Looduskaitsekuul ülesseatud vitriininäitus „Vahvad hobid“ – kassikujukesed erakogust - osutus väga populaarseks. Võru Linnavalitsuse toetusel korraldas MTÜ Järjehoidja IX Kesklinna pargi raamatukogu kohvikuraamatukoguna Mõttetoas 1. augustil, KRK 108. sünnipäeval. Tänu Kultuurkapitalile saadi osa Jaan Tammsalu sõnast ja Robert Jürjendali muusikast meeliülendaval loeng-kontserdil „Rännak rõõmu allikale“. Rein Põdralt „Savimäe“ ilmumine andis põhjuse kutsuda teda kohtumistele Võrus ja kodukohas Kuutsil.

4.6.2 riiklikul

Kultuurilooliste vahepeatustega palverännutee Piritalt Vana - Vastseliinani läbib Tsoigot ja Lagle Parek koos Pirita kloostri sõpradega käis uurimas majutusvõimalusi. Kohtuti Riigikogu liikmete Helmut Hallemaa, Marika Tuus-Laul ja Marko Šorininiga.

10. mail väisas president Kersti Kaljulaid Obinita raamatukogu, kus talle tutvustati Setomaa kohta ilmunud kirjandust ja kohalike kirjanike loomingut. Kirepi lugejad saatsid oma töid aasta linnu, turteltuvi teemalistele postkaartide joonistamise võistlusele, kahjuks auhinnalist kohta ei tulnud. Linda raamatukogu juhataja võttis osa maakonna täiskasvanuhariduse saadikuna 2018. aasta tegevuskava arutatud seminarist. Haanja raamatukogu juhataja osales Eesti Energia ohutustehnika spetsialistide koolituspäeva „Raamatukaaneluule“ läbiviimisel. Eesmärk oli arendada ohutuskoolitajate ilumeelt - raamatute pealkirjadest tuli panna kokku vähemalt kümnerealine luuletus. 17 osalejalt valmis kolm luuletust. Kirjanike tuuril „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“ esinesid Rõuges ja Võrus Andrei Hvostov, Birk Rohelend, Kai- Mai Olbri ja Kaupo Meiel.

Sisuka päeva ja näitusega Reformatsioon 500 alustas KRK kootööd Eesti Piibliseltsiga. Lugejad said tutvuda näitusega „Eesti Naiskodukaitse 90“. Koostöö jätkus EPALE Eesti keskuse ja Saga Archimedes. Võru Maavalitsuse 100. tegevusaasta puhul juubilarile kingitud raamatud „kingiti“ edasi KRK-le, kus neid eksponeeriti vitriininäitusel ja võeti kogusse arvele.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.

Raamatukogud liitusid rahvusvahelise täiskasvanuhariduse veebikeskkonnaga EPALE, et saada kogemusi põlvkondadevahelises õppeprotsessis. Aastaid on kestnud Ruusmäe ja Veclaicene raamatukogu koostöö - sel aastal viidi Lätimaale Eesti raamatuid. Paula Liukkonen, Stockholmi Ülikooli majandusteadlane ning Tampere Tehnikaülikooli keskkonnatehnoloogia lektor kinkis Haanja raamatukogule kümme raamatut "Moonid ja

talveööd: minu eesti maalid jutustavad oma lugu”. Raamatus on Saima Hansoni õlimaal ”Haanjamaa” (1939), mis töögi autori Suurt Munamäge külastama ja raamatuannetust üle andma – röömu said KRK, Haanja valla raamatukogud ja Võrumaa Muuseumid. KRK leidis uued partnerid, kellega loodetavasti esitatakse 2018. aastal Erasmus+ KA2 programmi projektitaotlus.

4.7 Raamatukogu koolituskeskuseks kasutajatele.

Raamatukogudes tutvustati maakonnas toimuvaid koolitusi ning innustati õpingud pooleli jättnuid jätkama õppetööd Võru Täiskasvanute Gümnaasiumis või Võrumaa Kutsehariduskeskuses ning aidati õppekirjanduse hankimisel. Nõustati Eesti Töötukassale ja Sotsiaalkindlustusametile esitamiseks vajalike dokumentide koostamist.

Põhiline sihtgrupp olid vanemad inimesed, kes vajasisid abi pangateenuste ja nutitelefonide kasutamisel ning ID-kaardi sertifikaatide uuendamisel. Parksepa toimus koolitus teemal „E-kirja kirjutamise reeglid“, Urvastes oldi huvitatud portaali eesti.ee kasutamisest. Ruusmäe raamatusõprade ringi üheksa-aastase tegutsemise vältel on õpitud tegema makrameed, tutvustatud raamatuid, õpitud tundma arvutit. Meremäel pakkus näitus „Huvitavaid näputöid Meremäe kandi meistritelt“ vaatamiseks pensionäride ja käsitööselti liikmete meisterdusi, näitusele „Sooje sokke ja kindaid igale maitsele“ lisasid väärtust teemakohased raamatud. Kirepi raamatunäituselt „Küll küsib külmakene, ajab taga hallakene: mis sa tegid memmekene? (Palamuse) laenatud raamatutest inspireerituna valmistasid memmede nobedad näpud hulgaliselt sülle, mütsse jne. Vana-Vastseliinas tutvustas mahetalu pidav eesti-prantsuse pere TÕNi ajal firma Marius Fabre keskkonnasõbralikke puhastusvahendeid. Sänna õmblustubades, kokandusringis ja viltimise kursustel otsiti tuge raamatutest. Osulas aidati üht huvilist õppima Võrumaa Kutsehariduskeskusesse, raamatukogu abiga tehti vajalikud dokumendid ja nüüd on omandatud lukksepa haridus. Seal teostus ESF ja SA INNOVE projekt „Tagasi tööle“ - MTÜ Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi vahendusel oli raamatukogus tööl 40 päeva praktikant. Obinitsas toimus rühmakoolitus internetiturvalisusest.

KRKs lugejatele suunatud tasuta individuaalkoolitusel osalejate arv on kasvanud. Tagasiside on olnud positiivne ja et koolitus on mõeldud ainult raamatukogu kasutajatele, seetõttu on ka lugejate arv kasvanud. Mitmel pool kaasati noorema põlvkonna esindajaid, kes õpetasid eakatele näiteks tahvelarvutit kasutama jms. Võru õppepäev, kus Noortekeskuse tublid noored õpetasid eakatele digioskusi, kandis vallatut nime “Muna õpetab kana.” TÕNi ajal õpiti tänu ETKA ANDRSe toetusele korvipunumist. Õpetati kasutama andmebaase ISE, TLÜ digitaalraamatukogu ETERA, arhiivi infosüsteemi AIS ja EBSCO. Samuti õpetati aktiveerima ja kasutama Mobiili-ID. Koolituste läbi julgustati lugejaid RIKSWEBi kasutama ja elu on näidanud, et neist on kasu olnud – raamatukokku tulles on kaasas andmed soovitud väljaannete kohta.

Laste kasutajakoolituse peamine teema oli raamatukogu kasutuskorra tutvustamine lasteaialastele ja algklassidele. 2. ja 3. kooliastme õpilased jõudsid rühmakoolitustele rahvaraamatukokku harvem, sest neile tehakse kasutajakoolitust ka kooliraamatukogus.

Võrus tehti 6 korral mängulist kasutajakoolitust „Seiklus raamatulinnas“, algklassidele töötas bibliograaf välja detektiivimängu, kus detektiivid õppisid tundma raamatukogu paigutuskorda ja otsisid seejärel riulilt raamatuid. Meremäel tutvustati teabekirjandust ja andmebaase. Osulas õpiti tundma paigutussüsteemi, teatmeteoste kasutamist, infootsingut. Sõmerpalus valmistuti õpioskuste olümpiaadiks ja tutvuti e-kataloogiga. Kuldres oli noorematele lastele väljapanek „Haiget saanud raamatud“, õpiti raamatuhoiu põhimõtteid

Mitmes raamatukogus olid raamatukoguhoidjad laste uurimistöode, loovtööde ja referaatide koostamisel juhendajateks.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogude tegevust tutvustati kohalike ajalehtede, sotsiaalmeedia, infotahvlite ja kuulutuste, valdade kodulehtede ning Parksepa ja Võrus kodulehtede kaudu. Facebooki kontod on Lasva, Linda, Misso, Loosi, Luutsniku raamatukogudel ja KRKI. Lasva valla raamatukogud tutvustasid uudiskirjandust valla kodulehel ja ajalehes.

Võru Maavalitsus andis tänavu 28. ja ühtlasi viimast korda välja Bernard Kangro kirjanduspreemia. Üleandmine kohalikule autorile Lea Mändmetsale luulekogu „Mullumuiste“ eest toimus Varstu raamatukogus. KRK täiendas Eesti Kultuurkapitali toetusel veebiväljaannet „Võru Maavalitsuse Bernard Kangro kirjanduspreemia laureaadid“, mis on kättesaadav raamatukogu kodulehel. Haanimaa Uma Lehes ilmus Sirje Mooruse artikkel „Ruusmäe raamatukogu tähistas 95. juubelit“. „Meremäe Ajalehe“ juubelinumbris mais 2017 rääkis oma 45 tööaastast intervjuus Nele Reimannile Anni Lahe. Lasva Sõnumi aprillinumbris ilmus Tea Kallaste artikkel „Käesoleva aasta märtsikuu oli Lasva Raamatukogule toimekas kuu“. Lõunaleht kirjutas Luutsniku külakeskusest.

KRK tutvustas Võru Linna Lehes raamatuid, raamatukogu üritusi ja näitusi. Arendusjuht avaldas viis artiklit Võru Linna Lehes ja viis artiklit EPAL Eesti veebikeskkonnas.

4.9 Andmebaasid.

Võrumaa rahvaraamatukogude e-kataloogi täiendati pidevalt, sealhulgas koduloolisse andmebaasi sisestati 1366 uut kirjet. Kirjetele lisati lingid DIGARisse. Bibliografeeriti artikleid ajalehtedest Võrumaa Teataja, Võru Linna Leht, LõunaLeht, Võru Valla Teataja ja valikuliselt artikleid Uma Lehest. Retrospektiivselt sisestati Tööraha Elu kirjeid aastatest 1976-1978, kokku 136. KRK kodulehel on kättesaadavad andmekogud: Võrumaa kirjanikud, Võrumaa lastekirjanikud, Võrumaa kodulooline sünnipäevakalender 2018, Valik Võrumaa muusikategelasi.

5. 2018. aasta tegevused

Haldusreformiga suurenenud Võrumaa rahvaraamatukoguvõrgustiku edasikestmine - väljaannete komplekteerimine, tarkvaraprogrammiga RIKS liitumine, nõustamistuuride, seminaride ja õppereiside läbiviimine. Dokumentatsiooni - põhimääruste ja kasutamise eeskirjade uuendamine. Koostöö saavutamine Setomaa valla raamatukogudes - keskuse asumisega Värskas kasvab tõenäoliselt Obinitsas ja Meremäel lugejate abistamine e-teenuste osas.

Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamine: näitused, emakeelepäev jne. Luutsniku lugejad saavad kingituseks raamatukogu uue kodu külakeskuses. Valgetesse ja soojadesse ruumidesse kolib Orava raamatukogu. Valminud on Rõuge rahvamaja renoveerimise projekt, kuhu saab raamatukogu avaramad ruumid.

Lootusrikkalt - maale kolinud noored pered on loonud kontakti raamatukogudega. Loosi raamatukogu on sõnastanud oma tegevuse moto – Loosi raamatukogu on koht „kuhu tulla ja kus toimub“, plaanitakse teha teavitustööd ja kirjutada projektitaotlusi. Kirepil on kavas ajaloopäev „Vanade asjade lood“ ja kirjandusreis Mehkamaale. Lindas jätkub kohaliku kultuuripärandi säilitamine – mälestuste kogumine - unikaalsel hoonel, Toomas Reinu projekteeritud Linda kultuurimajal on 45. sünnipäev. Samuti on loomisel MTÜ Linda kultuuri- ja haridusselts. Osulas on kavas ühendada kooli- ja rahvaraamatukoguga tegevusi, õpilaste andmed lisatakse andmebaasi, et sügisest laenutada õpikuid elektrooniliselt. Viitinas leitud dokumendi järgi on raamatukogu olemas juba aastast 1898, mis väärrib tähistamist. Veel on seal kavas teha iga kuu viimasel reedel ettelugemise õhtuid, olla reedeti avatud kella 11-19 ning rannaraamatukogu nime all pakkuda annetatud raamatuid teisele ringile.

KRK jätkab lugemisprogrammidega „Laste-raamatu-suvi“ ja „Eesti raamatuga suvesse“, projektiga „Kunst raamatukokku“ ning õpilaste omaloominguvõistlusega. Alustatakse mälu mängutundidega kord kuus. X Keslinna Pargi raamatukogu – seminariraamatukogu – korraldamisega lõpetatakse ürituste sari.

Koostajad:

Võrumaa rahvaraamatukogude juhatajad, Võrumaa Keskraamatukogu laste-, teenindus- ja komplekteerimisosakonna juhatajad, arendusjuht, raamatupidaja- asjaajaja.

Direktor

Inga Kuljus

LISA 1

Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Kirepi	1	8	66
Kuldre	1	6	50
Kääpa	2	162	99
Lasva	4	52	238,13
Linda	1	80	
Meremäe	2	52	95
Misso	2	8	18
Nursi	2	12	18
Obinitsa	2	52	95
Osula	3	33	110
Rõuge	3	92	357
Tsolgo	4	15	116,28
Tsooru	3	33	110
Vaabina	2	25	70
Viitina	3	92	357
Võrumaa KRK	14	270	910

LISA 2

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused

Elvi Määr, Parksepa

„Meie põlvkonna sõjajärgne lapsepõlv ning selle kajastamine Leelo Tungla raamatutes „Seltsimees laps“ ja „Samet ja saepuru“ Parksepa Keskkooli 6. klassis

Sirje Moorus, Ruusmäe

Ettekanne Ruusmäe raamatukogu 95. tegevusaasta konverentsil

Saima Tell, Kuldre

„Mida lugeda, miks lugeda?“- lastekirjanduse tutvustus suvelõpu üritusel

Tuuli Eksin, Kirepi

Tervituskõne Võru valla lusikapeol

Lea Lillemets, Vastseliina

Tervituskõne Vastseliina valla lusikapeol ehk Päikesepäeval

Riina Lõhmus, Haanja

Tervituskõne Haanja valla Lusikapeol

Liana Allas, Linda

Töötubade juhendamine Antsla gümnaasiumis ja raamatukogus gümnaasiumi õpetajatele

Tiiu Pihla, Vana-Vastseliina

18. Kapera kodukandi- ja kultuuriloopäeva juhtimine

Kunstnike Eha Luige ja Tiit Põdra elu ja loomingu tutvustamine näituse avamisel Vastseliina Rahvamajas

Aive Leppik, Viitina

Tervituskõne Rõuge valla lusikapeol

Raamatukogunõid Rosaaliena Rõuge raamatukogu 95. tegevusaasta konverentsil

Saate „Lauluga maale“ vaheklipis ja vanavanemate päeval Puhhikeste rühmas

Võru Instituudi „Keelepesa“ koolituspäeval

Raamatund Rõuge põhikooli 2. klassis

Merle Koik, KRK

- Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkonna EPAL kasutamise koolitus Võru Täiskasvanute Gümnaasiumis 21. veebruaril.
- Ettekanne ETKA Andrase piirkondlikul raamatukoguhoidjate seminaril Tartus 30. märtsil.
- Arutelugrupi „Mäluasutuste õpikogukonnad“ juhtimine koolitajate mitte-konverentsil „Kus kogu, seal väge“ Tallinnas 11. mail.
- Ettekanne raamatukogu süsteemide alasel teabepäeval „Rahva- ja kooliraamatukogu – koos või eraldi“ Põltsamaa Raamatukogus 17. mail.
- Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkonna EPAL kasutamise koolitus Võrumaa rahvaraamatukogude töötajatele 4. oktoobril.
- Ettekanne ETKA Andrase raamatukoguhoidjate seminaril „Raamatukogu kui elukestva õppe keskus. Parimad praktikad Eesti maakondade näitel“ Tallinnas 17. novembril.
- Haldusreformi tulemusena Põlva maakonnast Võru maakonda üle tulnud viie raamatukogutöötaja koolitus tarkvaraprogrammi RIKS kasutamisel Võrus 20. detsembril.

Helle Laanpere, KRK

- Stendiettekanne „Teatritund raamatukogus“ Eesti Lastekirjanduse Keskuse õpipäeval „Aktiivõpe ja koostöö“.
- Ettekanne „Lapsed raamatukogus: lasteteeninduse ja lasteürituste korraldamise kogemusi“ ERÜ maaraamatukogude sektsiooni teabepäeval.
- Seitse koduloolist kirjandusretke Võru linnas ja Rõuge kihelkonnas.
- Fr. R. Kreutzwaldi muinasjuttude võru keeles esitamine kuuel korral Võru linnas ja maakonnas toimunud kultuuriüritustel.
- Laste töötubade juhendamine Laste Vabariigi Võru päeval Vabaduse väljakul ning talvefestivalil kultuurimajas Kannel neljal päeval.
- Botswana loodusreisi tutvustus loodushuvilistele kultuurimajas Kannel.

Eve Timmi, KRK

Esinemine Võru Loovuskoolis lastevanematele teemal „Peres kasvab raamatulaps: kuidas valin oma lapsele sobivaima raamatu“.

Eve Timmi ja Helle Laanpere tutvustasid korduvalt maakonna koolides laste- ja noorteraamatuid ning tegid ettekandeid kirjanike elust ja loomingust.

Kristi Soll, KRK

Tutvustas kümnel korral linna koolides ja lasteaedades lugemiskoera ning rääkis lugemise tähtsusest.

LISA 3

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2017)
Haanja	Paigaldati tulekindlad uksed ja ehitati varuväljapääs
Luutsniku	Külakeskuses valmisid uued raamatukoguruumid
Parksepa	Hoone soojustati, uuendati fassaadi ja välistreppi
Puiga	Hooldati toole ja laudu
Urvaste	Vahetati välja kardinat konstruktsioone
Vana-Vastseliina	Remonditi keskküttekateelt
Võrumaa KRK	Värviti üle trepikoja seinad (neli korrust), lasteosakonna fuajee ja osaliselt Tähesaali ja Jututoa seinad. Laste- ja noorteaasta tähistamiseks maalis tänavakunstnik Sänk lasteosakonna trepikoja otsaseinale Navitrolla pildi „Kelle poeg sa oled“. Lugesissaalis ja vanema raamatu toas asendati 35 vana valgustit ökonoomsemate LED valgustitega.

LISA 4

Valik Võru maakonna raamatukogude laste- ja noorteüritusi 2017

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Võrumaa KRK lasteosakond	Mudilaste jutulaupäevad. 14 korral aasta jooksul korraldasid lasteosakonna raamatukoguhoidjad kordamööda laupäevase pereürituse: valisid teema ja keskse loo jutustamiseks, meisterduse, mängud ning laulud samal teemal, koostasid raamatute soovitusnimestiku. Teemakohane materjal on raamatukogu veebilehel ka hiljem lapsevanematele ja õpetajatele kasutatav.	14 jutulaupäeval oli osalejaid kokku üle 300.
Võrumaa KRK lasteosakond	3. üleriigilise kirjandusmängu Võru maakonna eelvoorul osales 17. võistkonda Võru maakonna 6 koolist.	71 osalejat.
Võrumaa KRK lasteosakond	Astrid Lindgreni elu ja loomingu tutvustus. Lasteosakonnas on traditsioon koostada tuntumate lastekirjanike juubelisünnipäeva puhul PowerPoint pildikava, mille abil tutvustatakse autori lapsepõlve ja loominguteed. Koolidel on traditsioon kutsuda kirjanike juubelite puhul raamatukoguhoidjaid koolidesse pildikavaga esinema.	11 esitlusel oli osalejaid kokku üle 300.
Võrumaa KRK lasteosakond	Näituste avamispeod. Mitme laste loomingu näituse avamise puhul korraldati pidu (Loovuskooli näitused, Kirke Rumvolti isikunäitus, maalilaagri näitus, lasteaedade näitus „Mängusõbrad“)	5 peol oli osalejaid kokku 200.
Võrumaa KRK lasteosakond	Näitusetutvustused. Näituse „Mängusõbrad“ juures toimusid näitust tutvustavad tunnid	22 18 19 23 28 20 25 22 24 21 28

	lasteaiarühmadele (tutvustati laste joonistatud lasteaia maskoti kavandeid ja piltide juurde sobivaid raamatuid)	11 näitusetunnis oli osalejaid kokku 250.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Maakondlikud etlusvõistlused.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etlusvõistluse "Ellen Niiduga Midrimaal" Võru maakonna eelvoor. • 6.-9. kl etluskonkurss „Tooliteater“: noored esitasid 12. korda Eesti lastekirjanduse juubilaride loomingut. • 29. J. Liivi etluskonkursi Võru maakonnavaor. • 22. ettelugemise võistlus "Kõik on kõige targemad": valiti Võru maakonna 4. klasside esindaja üleriigilisele ettelugemise võistlusele. • 7. võru keeles ettelugemise päev "Kullõ', ma loe sullõ!" põhikooliõpilastele. 	5 võistlusel oli osalejaid kokku 170.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Koduloolised kirjandusretked Võru linnas ja maakonnas.</p> <p>Koostöös emakeeleõpetajatega lugemisaastal alguse saanud kodulooliste kirjandusretkede sihtgrupp on laienenud. Toimus 7 retke õpilastele, õpetajatele, kooliraamatukoguhoidjatele ja avatud publikule; rännati Võru linnas ja Rõuge kihelkonnas.</p>	7 retkel oli osalejaid kokku üle 200.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Laste-Raamatu-Suvi 2017: 5. maakondlik suvelugemise programm.</p> <p>Lasteosakond koostas nimestiku, lugemispassi ja küsimused loetu kohta, lapsed lugesid kõigis maakonna raamatukogudes. Kõik tingimused täitnud osalejad kutsuti lõpupeole ja kohtumisele Leelo Tunglaga, tublimad said lisapreemiaid.</p>	Kogu maakonnas osales üle 100 lapse, lõpupeole kutsuti 66 last koos saatjatega.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Osavnäpu töötuba.</p> <p>Lugemissaalis oli sageli meisterdamislaud, lisaks sai raamatukoguhoidjate juhendamisel meisterdada Laste Talvefestivali töötubades.</p>	Kõigis töötubades tegutses meisterdajaid kokku üle 200.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Loe koerale!</p> <p>Aasta jooksul oli kaks lugemisgruppi kokku üle 10 lapse), kes käisid kaks korda kuus lugemiskoer Jetale ette lugemas. Nii kevad- kui sügishooaeg lõpetati lugemispeoga. Lisaks said koerale lugemist sügisel koolivaheajal proovida need, kes lugemisgruppidesse ei mahtunud ja lugemiskoera tutvustati ning räägiti lugemisest 11 korral lasteaedades, koolides jm publiku ees.</p>	Kõigil üritustel oli osalejaid kokku üle 200.
Võrumaa KRK lasteosakond	<p>Kreutzwaldi muinasjutud võru keeles.</p> <p>2017. aastal toimunud projekti käigus tõlgiti Kreutzwaldi muinasjutte võru keelde ja jutustati igas eas publikule folkloorifestivali</p>	6 muinasjututunnis oli osalejaid kokku 150.

	muinasjututunnis, Lasva lastelaagris, lasteaedades ja mujal.	
Võrumaa KRK lasteosakond	Kass hakkab jõuluvanaks: jõluetendus. A. Kivirähki jutu ainetel lavastatud jõululugu esitati Rõuge Lasteaias ja lasteosakonna Tähesaalis 7 korral kokku 10 lasteaiarühmale ja kodustele väikelastele.	7 etendusel oli osalejaid kokku 150.
Laste Vabariigi elamustuuri töötoad Võru maakonnas koostöös Eesti Lastekirjanduse Keskusega	Võrus tehti suuri seebimulle ja punuti sõbrapaela, Rõuges korraldati valla raamatukogude poolt jututuba ettelugemiste, jutustamiste ja mõistatustega, Antslas maaliti kive, Vastseliinas meisterdati järjehoidjaid	Kõigil üritustel kokku oli osalejaid kokku üle 200.
Antsla Linnaraamatukogu koostöös Antsla Gümnaasiumiga	Väikeste professorite päev (raamatukogu oli üks matkapunktidest linnas). Võistkonnad pidid kaardid paardesse panema nii, et lause lasteraamatust sobiks kokku raamatu pealkirjaga.	75
Antsla Linnaraamatukogu	Kas ma mäletan? : Kalevipoja-teemalise ristsõna lahendamine. "Kevade" raamatust vanadele sõnadele tänapäevaste vastete leidmine. Mida ma mäletan raamatutest, mida lugesin mõned aastad tagasi	17
Tsooru Raamatukogu	Ettelugemised-vestlused-mõistatamised vanavanematele ja lapselastele	Kolmel üritusel kokku 41 osalejat.
Haanja Raamatukogu koostöös Haanja Kooliga	Loodus Eesti kirjanduses: raamatututvustus ja rühmatöö loodusega seotud sõnadest Haanja Kooli algklasside õpilastele. Üritus oli osa Haanja Kooli projektist „Kogukonna kaasamine õppekava arendamisse ja rakendamisse“.	24
Lasva Raamatukogu	Raamatutunnid lasteaialastele: sõbrapäeva lood ja modelleerimissavist südame voolimine, muinasjutuhommik leoti ja pandi kokku puslesid, munapühade lood ja paberist muna värvimine, loodusretk pargis, karulood koos metsloomade ristsõna ja karupildi värvimisega	6 üritusel oli osalejaid kokku 78.
Lasva Raamatukogu	Koolivaheaeg raamatukogus – tutvuti uuema lastekirjandusega, mängiti lauamänge, vesteldi kurjusest ja vägivallast.	2 päeval oli kokku osalejaid 13.
Lasva Raamatukogu	Laste jõulupidu – tunnustati tublimaid lugejaid, toimus 2 mälumängu, jõululoterii jmt	10
Tsolgo raamatukogu	Kokakool ja esmaabikoolitus Tsolgo kandi toimetulekuprobleemidega perede lastele. Raamatukoguhoidjahoidja suunas lapsi ka raamatuid valima ja laenama.	
Meremäe raamatukogu	Lugemistunnid lasteaias mitmesugustel teemadel	7 üritusel oli kokku osalejaid 83
Meremäe	Lugemistunnid algklassilastele mitmesugustel	14 üritusel oli

raamatukogu	teemadel: uudiskirjandus, lastekirjanduse juubilarid, rahvakalendri ja aastaegadega seonduv, saabuvate raamatuürituste kirjanduse tutvustus jne.	kokku osalejaid 117.
Meremäe raamatukogu	Üritused keskmisele koolieale (vestlused, raamatututvustused)	5 üritusel oli kokku osalejaid 56.
Meremäe raamatukogu	Üritused kõigile lastele (luulehommik, laste osalemine maakondlikus lugemismängus ja tublimate lugejate tunnustamine, kohtumised kirjanikega Meremäel ja Võrus, jõuluootuse juttude ettelugemine)	9 ürituse oli kokku osalejaid 193.
Obinitsa raamatukogu	Lasteaia külaskäigud raamatukokku: raamatukogu juubelpidu, emakeelepäev, kevadpeo peaproov, sügise algus, ettelugemispäev, Põhjamaade raamatukogunädal.	6 üritusel oli osalejaid kokku 68
Mõniste raamatukogu	Lasteaia külaskäigud raamatukokku: Sõbrapäev, Tere, sügis!	2 üritusel oli kokku osalejaid 35
Viitina ja Rõuge raamatukogu koostööüritus	Raamatukogunõid Rosaalie ja volbriöö	20
Viitina raamatukogu	Raamatutunnid Rõuge lasteaias ja koolis	2 üritusel oli kokku osalejaid 32
Viitina raamatukogu	Päkapikk Peetrikese etteasted lasteaias jm	Kõigil üritustel osalejaid kokku 80
Kuldre raamatukogu	Sõbranädal raamatukogus: lasteaiarühmade külaskäigud, vanusele vastavate raamatute lugemine ja tegevused	3 üritusel osalejaid kokku 36
Kuldre raamatukogu	Teatrinädal raamatukogus. Tervisenädala teema jätkuna vaadati lasteaia- ja koolilastega nukuetendust Söobikust ja Pisikust, vesteldi hammaste pesemisest, raamatute tervisest jne.	5 üritusel osalejaid kokku 67
Kuldre raamatukogu	Lasteaia raamatutunnid: raamatututvustused ja vestlused mitmesugustel teemadel	4 üritusel osalejaid kokku 73.
Kuldre raamatukogu	Algklasside raamatutunnid mitmesugustel teemadel.	4 üritusel osalejaid kokku 57
Kuldre raamatukogu	Ettelugemise päev: 1. klassile loeti ette raamatut „Kriimkõrva porgandid“, võistkonnad panid tükkidest kokku raamatupildi koopia ja otsisid väljapanekult raamatu, millest see pärines. 4. klassi lapsed lugesid üksteisele ette, tunnustati tublisid lugejaid	2 üritusel osalejaid kokku 29
Kuldre raamatukogu	Raamatukogupäevad: noortekirjanduse tutvustus, arendavate mängude tutvustus ja mängimine, ristsõnade lahendamine.	3 üritusel kokku osalejaid 29
Kuldre raamatukogu	Võrukeelsed jutuveestmistunnid lasteaias ja algklassides	3 üritusel osalejaid kokku 44
Varstu raamatukogu	Raamatutunnid lasteaiale (tervete hammaste nädalal uuriti loomade hambaid ja jutustati mänguliselt lugu jõehobust, kelle hambad	3 üritusel osalejaid kokku 43

	valutasid, lasteraamatupäeval loeti juttu jänesepoeg Joosepist, vooliti plastiliinist tegelaskujusid ja mõistatati tegelaste piltide järgi nende päritolu (nt 7 kärbest muinasjutust „Vahva rätsep“)	
Varstu raamatukogu	Raamatutunnid koolile: Kevad luules (emakeeletund raamatukogus), emakeelepäev algklassidele (vestlus emakeelest, slängist, Markus Saksatamme jutu „Taadi Gänksta ja memme Punk“ ettelugemine), pikapäevarühma jututunnid, piparkoogipäev detsembri (vestlus piparkookide ajaloost, loeti A. Kivirähki lugu „Verivorst ja kartulisalat“, kavandati paberil piparkookide mustreid)	5 üritusel osalejaid kokku 37
Varstu raamatukogu	Kirjandusmäng 3.-6. klassidele Klassiõpetaja valib õppekavast lähtuvalt raamatu ja selle kohta koostab raamatukoguhoidja 9-10 küsimust, millele 3-liikmelised võistkonnad otsivad vastused ja koguvad õigete vastuste eest punkte. Kevadeks selguvad punktitablei põhjal võitjad. Punktitabel on raamatukogus kõigile nähtav.	2 vooru 6 mängus osalejaid kokku 44
Vana-Vastseliina raamatukogu	Lasteringi tunnid: lugemine, joonistamine, sõnamängud	3 üritusel kokku osalejaid 17
Vana-Vastseliina raamatukogu	Lasteüritused raamatukogus: Linnutund, ettelugemised-vestlused, Põhjamaade raamatukogunädala ettelugemine ja viktoriin jm	5 üritusel osalejaid kokku 31.
Vastseliina raamatukogu	Raamatutunnid lasteaiale	3 üritusel kokku osalejaid 18
Kirepi raamatukogu	Kirepi Karikakrasuvi – suvine lugemismäng, avaüritus ja lõpuüritus	kokku osalejaid 21
Parksepa raamatukogu	Laste-Raamatu-Suve külalise Leelo Tungla loomingu tutvustamine Parksepa Keskkooli klassides ja kohtumine kirjanikuga	6 üritusel kokku osalejaid 224
Parksepa raamatukogu	Aino Perviku loomingu tutvustamine Parksepa Keskkooli algklassides ja lasteaias	5 üritusel kokku osalejaid 96
Parksepa raamatukogu	Raamatututvustused Parksepa Keskkooli klassides	2 üritusel kokku osalejaid 45

LISA 5

Täidetud igapäevase nõustamise ja nõustamistuuride läbi. Osutatakse RVLteenust, korraldatakse seminare ja õppepäevi. Maakonna raamatukoguhoidjaid koondav MTÜ Järjehoidja viib võimalusel ellu samuti maakondlikke projekte. Põlvamaalt haldusreformi käigus Võru maakonda üle tulnud viie raamatukoguhoidja nõustamine tarkvaraprogrammi RIKS kasutamise osas, ühest programmist teise konverteeritud andmete kontrollimine ja vajadusel korrigeerimine.